

RINNA NEIHNA KAWNG CHU

CHÂNGVAWN: “Isua Krista rin avânga thil tiam chu a ringtute hnêna pêk a nih theih nân Pathian Lehkha Thu chuan sual hnuaiyah engkim a khârkiph ta vek a,” (*Galatia 3:22*).

SABBATH CHAWHNU

AUGUST 5

Chhiar tûrte: *Leviticus 18:5; Rom 3:1, 2; 3:9–19; 8:1–4; 1 Korin 9:20; Galatia 3:21–25.*

PÂRVA hi ni khatah mêl za tam tak an thlâwk kual a, tichuan an hunbi dik tak zêlah an lo kîr leh chat chat ðhîn niin an sawi a. Mahse, a châng chuan kawng an bo ve ðhîn a, a thlawh chhuahna hmuna rawn kîr leh ta miah lo pawh an awm ve châwk ðhîn. Chutiang chu England ramah pawh khuan a lo thleng tawh a, pârva sîngnih vêl zet chu an inah an rawn hâw leh tawh rêng rêng lo a ni.

Kan zînga a tam zâwk hi chuan kawngbo emaw, mahni awmna chin hriat loh emaw nawm lohzia kan hre Chiang hlawm viauin a rinawm a. Chutiang dinhmunah kan awm châng chuan kan hlauthâwng a, kan phâwklêk êm êm ðhîn bawk. Hetiang hi thlarau lama kawng kan bo châng pawhin a nih dân chiaah a ni tho mai. Krista kan pawm hnûah pawh kan bo leh thei tho va, LALPA hnêna kîr leh ngaihna awm miah tawh lohna dinhmunah pawh kan awm daih theih bawk a ni.

Chanchin lâwmawm tak erawh chu, keimahni awm awma awm mai tûrin Pathianin min kalsan lo hi a ni. Chanchin tha kan hmuh ang hian rinnaa a hnên kan pan theihna tûr kawng chu min kawhmuh vek a, chumi kawngah chuan dân pawh hi a tel a ni. Mi tam tak chuan dân leh chanchin tha hi sawi hran phêt an tum thîn a; thenkhat duh thawh zual deuhthe pheih chuan a inkalh niin an sawi hial bawk. Hetiang ngaihdân hi a dik lo a ni satliah ngawt lo va, nghawng tha lo tak a nei thei bawk a ni. Dân tel lo chuan chanchin tha pawh kan nei lo vang. Chuvângin dân tel lo chuan chanchin tha awmzia pawh hriatthiam a harsa êm êm rêng a ni.

SUNDAY

AUGUST 6

Dân leh thutiam chu

“A nih loh leh, Dân chuan Pathian thutiamte chu a dodâl em ni?” (*Gal. 3:21*).

Hetianga a sawi avâng hian amah dodâltute chuan dân a hnualsuat emaw an ti ang a, Pathian thutiamte pawimawh zâwkzia a sawi pawh hi Mosia leh a lehkhahute (Torah) dah hniam tumnaah an ngaih phah dâwn tih a hre vek a, chuvâng tak chuan an rilrûa awm zawhna ngei mai chu a zâwt ve ta sak a ni: “Dân hian Pathian thutiamte chu a kalh in ti a maw?” tiin. “Hnai lo ve” tiin amah vêkin a chhâng leh nghâl zat a. Pathian chu amah leh amah a inkalh theih tlat sî loh avângin chutianga ngaihdân neih pawh chu thil theih loh tawp a ni bawk. Pathian chuan thutiam leh dân te hi mihringte hnênah a pe ve ve a. Dân hi thutiam belhchhahna lah a ni hek lo. An pahnih hian Pathian chhandamna ruahmannaah hna hran ve ve an thawk zâwk a ni.

Paula dodâltuten dânin hna a thawh chungchânga hriat fuh loh an neih chu eng nge ni? *Galatia 3:21; Leviticus 18:5, leh Deut. 6:24* te hi khaikhin la. _____

Hêng mîte hian dân chuan thlarau lam nunna a pe thei emaw an ti tlat a. Hetiang ngaihdân dik lo tak an neih chhan chu Thuthlung Hlui thu ðenkhat, dân hian Pathian thuthlunga awmte nun dân tûr chungchâng a sawi a ni tih a lanna, entûr nân, Leviticus 18:5 leh Deuteronomy 6:24 te hi a awmzia an man fuh loh vâng pawh a ni maithei. Dân hian thuthlung chhûnga nun dân tûr chu a thunun ngei mai tak a; chutih rual chuan, dân chu Pathian nêna kan inlaichîn tawna hnâr pawimawh tak a ni tho bawk. Amaherawhchu, Bible hian “min tinung” theitu chu Pathian leh a Thlarau thiltihtheihna a nih thu Chiang takin a sawi a (*2 Lalte 5:7; Neh. 9:6; Joh. 5:21; Rom 4:17*). Dân hrim hrim hi chuan thlarau lamah mi tû mah a tinung thei lo. Chutiang chu ni tho mah se, dân hian Pathian thutiam a kalh tihna erawh a ni sî lo a ni.

Paula chuan dânin nunna a pêk theih lohzia tihlan nân Galatia 3:22-ah heti hian a zia k a: “Pathian Lehkha Thu chuan sual hnuaiyah engkim a khârkhip ta vek a,” tiin. Rom 3:9–19-ah chuan Thuthlung Hlui thu eng eng emaw la chhuakin kan dinhmun chhiatzia min hrih a. Hêng Bible chângte hi a kahpaha la chhâwng vêl mai mai a ni lo va. Sual laimu ber-mihringte thinlung tichhetu mahni hmasialna—chu sawi hmasa berin, chumi hnuah sualin mi a fan hneh dân sawina lai chângte chu a la chhuak ve leh a, tichuan mi zawng zawngin thil an tihsual vek tawh thuin a khâr ta a ni.

Eng nge a sawi tum tak ni ta le? Sual chuan mi a fan hneh tawh êm avâng leh, dânin tih theih a nei tlêm êm bawk sî avângin, chatuana nunna thutiam pawh chu keimahni tâna Krista rinawmna avâng chauhin kan lo nei thei ta a. Hei hi Kohhran siamthamna thlentîrtu pawh kha a ni rêng a ni.

Dân hian min chhandam thei lo mah se, kan zawm avânga hamthamna ropui tak tak kan chan theih awmte chu engte nge ni? Chumi awmzia chu, Pathian dân i zawm thâ avânga nangma nuna thil thâ lo thlengte a awm em? _____

“Dân hnuaiia vên”

Paula chuan rinna a lo thlen hmâ khân dân hnuaiia vên tlat kan nih thu a sawi a (*Galatia 3:23*). “Kan” a tih hian Galatia kohhrana Juda Kristiante kha a kâwk a. Anni kha dân hre beltu an nih avângin a bîk deuh takin thil a hrih niin a lang. Chu chu Galatia 3:23-a “kan” tih tawngkam a hmang leh Galatia 3:26-a “in” tih tawngkam a hman leh daih dân a tawng pawh hian kan hre thei a ni.

Galatia 3:23-ah chuan “Rinna a lo thlen hmâ khân. . .” tih thu kan hmu a. Grik tawnga a inziah dân taka lehlin dân chuan, “rinna chu a lo thlen hma khân” tih tûr a ni ang. Paula hian Krista lo thlen hma leh lo thlen hnûa dân dinhmun chu sawifiah a tum a (*Gal. 3:24*), chuvângin heti laia “rinna chu” a tih pawh hian Kristiante rinna hi ni lovin, amah Isua rinna zâwk kha a kâwk niin a lang.

Paula hian Juda-te kha Krista lo lan hmâ kha chuan “dân hnuaiiah” vên that an nih thu a sawi a. “Dân hnuaiiah” tih tawngkam hi eng nge ni a awmzia? Galatia 3:22, 23 hi Rom 6:14, 15; 1 Korin 9:20; Galatia 4:4, 5, 21; 5:18 te nêen khaikhin ang che.

Paula hian “dân hnuaiiah” tih tawngkam hi a lehkhathawnahte hian vawi sâwm leh pahnih a hmang a. A sawina hmun leh sawi chhan azirin, kawh chi hnih a nei thei: 1. “*Dân hnuaiia awm*” tih tawngkam hi chhandamna chan theihna kawng dang angin a hmang (*Gal. 4:21*). Galatia khuua amah dotute khân thuâwihna hmanga felna hlawh chhuah an tum tshin a. Amaherawhchu, amah Paula ngei pawh hian a lo sawi tawh angin, chutiang chu thil theih loh a ni tlat (*Gal. 3:21, 22*). Paula lehkhathawn hian, Galatia khuua mîte chuan dân hnuaiia awm an duh zâwk tlat avângin Krsita an hnâwl a ni tih a hriattîr dân a ni (*Gal. 5:2–4*).

2. “Dân hnuaiia awm” tih ƣawngkam hi ânchhe hnuaiia awm tihna angin a hmang bawk (Rom 6:14, 15). Dân chuan sual tlanna a siam theih loh avângin a bawhchhetu pawh ânchhe dawnga a awm ngei a ngai tlat a. Hei hi mihring zawng zawng dinhmun dik tak chu a ni bawk. Dân chu tân in vêngtu ang deuh hi a ni a, dân bawhchhetu zawng zawngte chu khung khâwmin an chungah thi tûra hremna chu a nghat a. Naktûka kan zir tûrah pawh kan la hmu ang a, vêng (Gal. 3:23) tih thumal a hmang hian hei zâwk hi he lai châng a “dân hnuaiia” a tih ƣawngkamin a kawh chu a ni tih a lang.

Hemi nêna inhnaih tak thumal dang, “dân hnuaiia awm” ti thova an lehlin ƣhin, *ennomos* hi chu a ngial a ngana lehlin dân chuan “dân chhôngah” tih zâwk âwm tak a ni a, Krista nêna inzawmna avâng a dânin a phûtte chhônga nung sawi nân hman ƣhin a ni (1 Kor. 9:21). “Dân thiltihte,” chumi awmzia chu, Krista tel lova dân zawm tumna chuan thiam chan theih a ni lo hrim hrim a, rinna avâng chauha fel leh nung tûr kan ni (Gal. 3:11). He thutak hian eng mah lovah dân a siam ta a ni lo va; dân chuan chatuana nunna min pe thei lo tih a tilang mai zâwk a ni.

THAWHLEHNI

AUGUST 8

Dân chu min “vênghimtu” a ni

Paula chuan dân chungchâng a ngaihdân hetiang hian a khâikkhâwm a: 1) dân hian Abraham a hnêna Pathian thutiam kha a tibâng emaw, eng mah lovah a chantûr ta emaw a ni lo (Gal. 3:15–20); 2) dân hian thupêk a kalh lo (Gal. 3:21, 22).

Chuti a nih chuan dân hnathawh ber chu eng nge ni ta? Paula sawi dân chuan bawhchhietna avângin dân hi belhchhah a ni a (Gal. 3:19), hemi chungchâng hi dân nêna inzawm ƣawngkam hrang hrang pathum: *vên* (châng 23), *khârkhip* (châng 23), leh *kaihruaitu* (châng 24) tih te hmangin a sawi zau leh bawk a ni.

Rilrûa ƣawngƣai chungin Galatia 3:19–24 hi chhiar la. Paulan dân chungchâng a sawi chu eng nge ni?

Tûnlai Bible chhuak thar zînga a tam zâwk hi chuan Galatia 3:19-a Paula thil sawi hi dân sawi hnâwmna ang zâwngin an lêt chhuak deuh vek hlawm a. Mahse a Grik ƣawng lamah chuan chutianga nger lam nei sa tlat chu a ni hran sî lo. Châng 23-naa “vên” (*Mizo Bible*, OV), “khuahkhirh” (*Mizo Bible*, CL) tiha lehlin Grik thumal hian a kawh tak chu “vênghim” tih a ni a. Thil ƣa lo lam kâwk ang zâwnga hman theih chu ni tho mah sela (*2 Kor. 11:32*), Thuthlung Thar lehkhavute hi chuan thil ƣa lam kâwkin an hmang tângpui zâwk (*Filipi 4:7; 1 Petera 1:5*). Chutianga bawkin “khârkhip” (*Gal. 3:23*) tia an lehlin thumal pawh hi “tiching/chhûl khâr” (*Gen. 20:18*) tih te, “khâr” (*Exod. 14:3, Jos.. 6:1, Jer. 13:19*) tih te, “khuh” (*Luka 5:6*) tih te leh, “khung” (*Rom 11:32*) tih te pawha lehlin theih a ni bawk. Hêng kan han târlan tâkte aƣang pawh hian a hmanna azirin thil ƣa lam sawi nân leh ƣa lo lam sawina atân a hman theih ve ve tih kan hre thei âwm e.

Dân (Thu Sâwm Pêk leh serh leh sâng dânte) hian Israel mîte hnênah eng hamƣatnate nge a pêk le? *Rom 3:1, 2; Deut. 7:12–24; Lev. 18:20–30.*

Paula hian dân hi a ngaimawh ta viau emaw tih tûrin ƣawngkam eng eng emaw hmang mah se (*Rom 7:6; Gal. 2:19*), dân ƣatna lam pawh a sawi tam êm êm tho bawk a (*Rom 7:12, 14; 8:3, 4; 13:8*). Dân chu Israel mîte chung Pathianin a dah ânchhia ni lovin, an tâna malsâwmna ni tûra a siam a ni zâwk. Hâlrâl thilhlan an hlante khân sualna la kiang tak tak thei lo mah se, a la kiang theitu Messia erawh a kawhhmuh tho va, a dânte khân Israel mîte chu an vêla hnam dang awm vête tibawlhhlawhtu sualna chi hrang hrang lak aƣangin a vênghim bawk a. Hmun dangah pawh dân chu thil ƣangkai leh tûl tak a nih thu a sawi nual bawk a, chuvângin Galatia 3:19-

a thil sawi pawh hi dân sawi chhiatna lama ngaih ngawt chu a dik bik lo hlê a ni.

Thil tha tak pawh hi a hman sual ve theih tho mai a. Entîr nân, damlo enkawl damna tûr atâna siam damdawi ngei pawh hi mi thenkhat chuan ruih nân zuk hmang a! Thil tha tak pawh hman khawloh theih a ni ve tho tlat mai hian engtiangin nge Paula thil sawi awmzia hi hrethiam thei tûrin min puih le?

NILAINI

AUGUST 9

Dân chu min kaihruaitu a ni

Galatia 3:23-ah hian Paula chuan dân chu min vênghimtu ni angin a sawi a. Min vênghimtu a nihna chu châng 24-naah hian eng nê nge a sawi zawm a, chumi chu eng nge a awmzia? _____

“Kaihruaitu” (Sâp tawng Bible-ah chuan “schoolmaster” tih a ni) tia lehlin Grik thumal chu *paidagogos* (pai-da-go-gos) tia lam tûr) a ni a. Lehlin thenkhatah chuan “thununtu” (NRSV) tih te, “zirtîrtu” (NKJV) tih te leh, “enkawltu” (ESV) tih te pawha dah a ni a; a awmzia tak hi thumal pakhat lek hmanga lehlin chhuah zawh chi a ni lo a ni ang e. Grik tawnga *paidagogos* an tihte chu Rom-ho hunlaia an bâwih chhawrte an ni a, chutiang bâwihte chuan an pû fapate chu kum ruk emaw vêl an lo tlin atanga an puitlin thlengin an enkawl thîn a. An taksa mamawh hrang hrang, entîr nân–bual fai te, ei in tûr pêk te, thawmhnaw hâk tûr ngaihtuahsak te, hlauhawm laka vênhim te bâkah, school-a hruai leh an homework tihpui te nê lam an thawh vek a ngai a. Nun dân tha leh mawite an zirtîr bawh ang a, zir mai pawh ni lovin a taka an nunpui ngei thei nân an kaihruai bawh tûr a ni.

Pedagogue (pe-da-gok) tia lam tûr) zîngah ngilnei leh hmangaihna ngah tak tak, an kaihruai naupangte pawhin an ngaihnat êm ênte awm tho mah se, an chanchin ziakna tam

zâwkah hi chuan mi ti kher kher leh khawng taka inthununna kalpui thîn anga sawi an ni a. An thu âwih lotute chu an zilha an vau thîn mai bâkah, talhfiakten an vaw hial thîn a ni.

Paulan dân chu *pedagogue* anga a sawi hian dânin hna a tih tûr nia a ngaih chu a sawifiah leh bawk a. Sual chu sual a ni tih tilangtu leh zirtîrna min petu tûr a ni. Dân chuan mi sual kan nihnaah min zilhin thiam loh min chantîr bawk a, chuvângin thil hnawksak tak ang pawhin a lang rêng a. Mahse he a hnawksakna tak hi Pathian chuan kan tâna tha tûr zâwngin a hman ta hlauh a, a chhan pawh dânin thiam loh min chantîrna chuan Krista hnênah min hruai thîn sî a. Chuvângin dân leh chanchin tha hi thil inkalh a ni lo va. Chhandam kan lo nih theih nâna thawk dún tûra Pathianin a siam ve ve-te a ni zâwk.

“Pathian Lehkhabu-ah hian Thlarau Thianghlim chuan tirkoh [Paula] hmangin thatna dân chungchâng a sawi a. Dân chuan kan hnênah sual a puang a, Krista kan mamawhzia min hriattîrin, Pathian laka inchiarna leh kan LALPA Isua Krista rinna avânga ngaihdamna leh thlamuanna chan theih nân amah pan duhna thinlung min neih tîr bawk thîn a ni.”—Ellen G. White, *Selected Messages*, book 1, p. 234.

I thiltihte leh i thusawite mai ni lovin, i ngaihtuahnate dân nêna i khaikhin tum hnuhung ber kha engtik nge ni? Tûnah khân dân ziah chhuahna hawrawp nêna mai ni lo, dânin a sawi tum tak nêna han khaikhin leh teh (*Mat. 5:28, Rom 7:6*). Dânin a phût thilte chu i tihlawhtling meuh hlawm em? I chhânna chuan engtiangin nge Galatia Lehkathawna Paula thil sawi hi hrethiam thei tûrin a puih che?

NINGÂNI

AUGUST 10

Dân leh ringtute (*Galatia 3:25*)

Mi tam tak chuan Galatia 3:25-a Paula thil sawi hi dân hnâwl fithlâk thakna niin an ngai thîn a. Amaherawhchu, Paula

vêkin hmun danga dân a sawi mawina hrang hrangte han thlîr hian chutianga ngaih ngawt chu a dik lohzia a lang Chiang hlê.

Chuti a nih chuan eng nge a awmzia ni ta ang?

A hmasa berah chuan, thiam loh chang kan ni tawh lo tihna a ni phawt a (*Rom 8:3*). Ringtu kan nih tawh avângin Krista-ah chuan kan awm a, khawngaihna hnuai-ah thlamuang takin kan awm tawh bawk (*Rom 6:14, 15*). Chumi avâng chuan zalên takin, thiam loh chan hlâu tawh miah lovin Krista rawng kan bâwl thei ta a, chu chu chanchin ða avânga kan neih zalênna dik tak pawh a ni rêng a ni. Mi ðhenkhatin Krista kan awm tawh chuan dân zawm a ðul tawh hlei nê-m tia an sawi nê-n hi chuan thil inpersan tak a ni a. Mahse dân zawm lohna chu sual a ni a—sual pawh chu eng dang ni lovin zalênna tho a ni (*Joh. 8:34*).

Rom 8:1–3 chhiar la. Dân ânhhia avânga thiam loh chang ni tawh lo tih awmzia hi eng nge ni? He thu ropui tak hian engtiangin nge kan nunah nghawng a neih ang? _____

Krista zâra ngaihdam tawh kan nih avângin dân kan hmuh dân pawh a lo danglam ta a. Tûnah chuan ama lâwmzâwnga nung tûra koh kan ni tawh a (*1 Thess. 4:1*); he nun hi Thlarau hruaia awm nun niin Paula chuan a sawi (*Gal. 5:18*). Chutiang chu ni mah se, ðatna dân hi awmze nei tawh lo a ni tihna chu a ni lo—chutiang lam chu a sawi a ni lo hrim hrim bawk. A chhan pawh dân chu sual hrilhfiahtu a ni tih Chiang takin kan hmuh tawh kha.

Dân chu Pathian nungchang târlanna a nih avângin dân kan zawm hian a nungchang kan pholang tihna a lo ni a. Mahse chu âia pawimawh zâwk chu dân leh hrai eng eng emaw zâwm kan ni satliah mai lo va, dânin a tih theih ngai rêng rêng loh tûr min tihsaktu Isua hnung kan zui ve tihna a ni bawk. Ani chuan kan thinlungah a dân ziakin (*Heb.*

8:10), keimahniah hian dânin a phût felna chu hlen chhuak thei tûrin min tanpui a (*Rom 8:4*). Chumi awmzia chu, Krista nêna kan inzawm tawh avângin tûn hmâ zawnga dân zâwm thei ngai miah lo khân kan lo zâwm thei ta a ni.

Rom 8:4 chhiar la. Hetah hian eng thu nge Paulan a sawi? He thuthiam hi nangmâ nuna a lo lan chhuah dân i hmu tawh em? Chutih rual chuan, i nunah a tha zâwnga thil lo inthlâk danglam ta eng eng emaw awm mah se, eng vângin nge chhandamna chu kan tâna Kristan a lo tih tawh avânga chan tûr a nih tho le?

ZIRTÂWPNI

AUGUST 11

Ngaihtuah zui tûr: “Galatia Lehkathawna dân hi eng nge ni tih chungchângah zawhna ka tawng a. Krista hnêna min hruaitu kaihruaitu chu eng dân ber hi nge ni? A chhâna chu: Serh leh sâng dânte leh thatna dân Thu Sâwm Pêk te hi an ni ve ve tih a ni.

“Juda sâkhuain tlanna an zirtîr dân zawng zawng kha Kristaa inngat a ni a. Abela thih chhan pawh kha Kainan Krista thisena chhandam a nih tûr thu Pathianin zirtîr a tum chu a pawm duh loh vâng a ni a. Khawvêl chhandamna atâna Krista thisen la chhuak tûr entîr tûrin thisen a chhuah duh tlat loh a nih kha. He serh leh sâng hi Pathianin a buatsaih a ni a, chutah chuan Krista hi a laipui ber a rawn ni ta a. Hei hi kaihruaitu a nihna anga Juda-ten tlanna an inzirtîr dânah Krista chu a lungphûm ber a ni tih mihringte hriattîr hna inçanna a ni nghâl bawk.

“Biak bûk rawngbâwlnaa inzawm thil khawihtute zawng zawng kha chu mihringte tâna Krista hnathawh tûr chungchâng zirtîr reng thin an ni vek a. He rawngbâwlna hi mi tin thinlunga Pathian dân, a lalram dân ni nghâl bawk chu, tih a nih theihna tûra duan a ni.”—Ellen G. White, *Selected Messages*, book 1, p. 233.

“Thu Sâwm Pêka dânte hi thil ti lo tûra inkhapna dân ang ringawta thlîr lovin, khawngaihna dân a nihna pawh kan hmuh thiam ve a pawimawh a. Ti lo tûra min hrihthe hi kan zawm chuan hlimna kan chang ngei ang. Kristaa awm tawh kan nih avângin chatuan chatuana hlimna min petu tûr nungchang thianghlim chu kan lo nei thei dân a ni.”—Ellen G. White, *Selected Messages*, book 1, p. 235.

Sawi ho tûrte:

- ❶ Engtin nge ka nuna sual hi ka hneh theih ang tiin kan inzâwt nasa thîn a. Sual hneh theih dân thurûk Bible-a kan hmuhte chu engte nge ni? Hêng thutiamte hian a tak ram a lo chan ngei theih nân keimahni lamah engtin nge kan lo insiam that ve theih ang? Chutih rual chuan, eng vângin nge chhandamna beiseina chu keimahni hnehna chanahte ni lovin, Kristan kan tâna hnehna a chanah zâwk kan nghat a ni tih kan hriat chian a pawimawh êm êm?
- ❷ Kristiante zînga tam tak chuan dân a bo tawh thu an sawi thîn a. Mahse hêng Kristiante vêk hian sual an do thu an sawi ve leh tho bawk sî a. Chumi awmzia chu dân hi a bo tawh tak takah an ngai bîk lo tihna a ni. An sawi ang hi an rilru tak tak a ni ang em?

KHAIKHÂWMNA: Dân chu mi sualten Krista an mamawhzia hriattîrtu tûr atâna pêk a ni a. Enkawltu a nihna angin Pathian nungchang min zirtîr bâkah, thil tha lo lakah min humhim bawk. Mahse thununtu a nih tel bawk avângin kan sualna min hriattîrin kan chungah ânhhia a thlen a. Chu dân ânhhe lak ata chu Kristan min chhuah zalên a, ama dân chu kan thinlungah hian a ziak ta a ni.